

۲۰۱۶/۰۱/۱۷

پوهندوی آصف بهاند

د سپورمی لور

د پښتو شعر په هسک کې یو نوی ستوری

د نوزادي د څو اړخيز فرهنگي شخصيت يو اړخ تخليق جوړوي. د تخليق په نړۍ کې نوزادي تر اوسه پورې خپلو لوستونکو او مينه والو ته درې ډالۍ وړاندې کړي دي:
۱- د وړانگو جنازي (۱۳۸۷ ل - ۲۰۰۸ م)،
۲- بريټور آشنا (۱۳۹۲ ل - ۲۰۱۳ م)،

د پاڼو شميره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې دليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

۳- د سپورمی لور (۱۳۹۴ ل - ۲۰۱۵ م).

د دویمې شعري ټولګې د مقمې له پاره یې ما ته غږ کړی و او ما هم یوه داسې اوږده مقدمه ور ته لیکلې وه چې د چاپ په وخت کې کوم خوا خوري ور ته ویلي وو: «دومره اوږدې مقمې ته څه اړتیا وه او...» د بریتور آشنا د ټولګې یو شعر (د ټوټکې له وزرو) زما ډیر خوښ شو او له هماغه شعر نه په الهام سره مې په هنري ژبه په مقدمه کې داسې ور ته لیکلې وو:

«نا ځایه درحمت باران وورید اوپه همدې اړ وډورکې چیرې دکومې ټوټکې له وزرو نه درحمت اوبه دنوزادې ستونې ته وروڅڅیدې، شاعرانه عاطفې ستونې یې لوندشو، تاند شو، د شعر غوټې په کې غوټه شوې اودادې اوس دغه غوټې غوړیدلې دي اوستاسو په مخ کې پرتې دي.»

د نوزادې د شعري تخلیق په بڼ کې د بریتور آشنا د گلغوټیو تر غوړیدو وروسته دا دي څه نورې غوټې هم غوړیدلې دي چې ده خپله ور ته «د سپورمی لور» نوم ټاکلی دی.

«د سپورمی لور» ټولګه د پښتې په ګډون یوسلو شپږ اویا (۱۷۶) مخونه لري، دوی سریزې په کې راغلي دي، یوه خپله د شاعر له خوا لیکل شوې ده، دویمه سریزه د ښاغلي شهسوار سنگروال په قلم لیکل شوې ده چې په لنډه توګه یې د نوزادې د شعرونو پر ځینو اړخونو رڼا اچولې ده.

په سریزو پسې د شعري ټولګې (د سپورمی لور) متن پیل کیږي چې د شاعر یو سلو پنځه (۱۰۵) ټوټې آزاد او مقفې شعرونه په کې راوړل شوي دي.

سره له دې چې ښاغلي حاجي محمد نوزادې د ټولګې په سریزه کې، د خپلو توضیحاتو په ترڅ کې پر ګرامري ستونزو، په تیره پښتو «ی» ګانو باندې غږیدلې دي (د شاعر سریزه، ۵ - ۶ مخونه) خو د کتاب له سریزې نیولې، بیا تر متن پورې د «ی» ګانو د کارولو په برخه کې څرګندې تیر وټنې شوي دي.

یوه بیلګه یې د کندهارۍ لهجې د اصولو له مخې په استننا کې راتلای شي، لکه د ټولګې په «۱۷» مخ کې د «ستاینه» تر سر لیک لاندې شعر په ردیف کې چې باید اوږده «ی» باندې لیکل شوي وي، مګر هلته تر پایه په څرګنده «ی» باندې راوړل شوي ده، کله مې چې دا ستونزه له ده سره مطرح کړه، د نوزادې استدلال هم سم و، ده را ته و ویل چې زموږ په لهجه کې په همدې ډول تلفظ کیږي او ما خپله همداسې لیکلې دي. په رښتیا هم که په کندهارۍ لهجه کې، لکه د پښتو ژبې د نورو لهجو په څیر «کې» په اوږده «ی» ولیکل شي، نو د دوی د تلفظ یا لهجې پر اساس په دوو هجاوو د (کې یې) په بڼه باید تلفظ شي، چې په هغه صورت کې د شعر یو هجا ډیریري او وزن خرابیږي.

حاجي محمد نوزادې د مسلک له مخې انجنیر دی، خو د فرهنګي هڅو ډیره برخه یې د هنري او ادبي هڅو له پاره وقف کړې ده، په ادبیاتو پوهیږي او ژوره مطالعه په کې لري، هم د پښتو ژبې په ادبیاتو کې او هم په نړیوالو ادبیاتو کې د مطالعې قوي بګروند لري او د «ی» ګانو د کارونې په برخه کې خو ډیر ځلي له مسلکي کسانو نه هم تیر وټنه کیږي.

د نوزادې «د سپورمی لور» په اندامونو کې ما یو څه نوي او ښکلي انځورونه ولیدل چې دغه یې زما له نظره نوي او د پاملرنې وړ دي:

نوزادې کله کله د وخت حقایقو ته داسې پام وي چې د بل چا ډیر لږ ورته فکر وي. دی په دې څلوریزه کې په اوسنۍ زمانه کې چې د علم، تکنالوژۍ او بیدارۍ عصر دی او پښتون لالا په کې ویده دی، داسې اشاره کوي:

چې یې قلم لکه پښتون ویده سي
نوزادې هسي بي مضمون ویده سي
خدایه چرګ بانگ یې کړې په ستونې کې وچ
چې پر مړوند تر سباوون ویده سي
(د سپورمی لور، ۳۴ ام مخ)

د سپورمی لور په لمن کې په رښتیا سره چې د نوزادې د فکر څه نور ګلان را غوړیدلې دي او نوزادې د خپل فکر نوي وړانګې نندارې ته وړاندې کړې دي. د نوزادې په دریمه شعري ټولګه (د سپورمی لور) کې د شکل او محتوی له مخې ډیر څه د پام وړ دي، هیله ده چې مینه وال یې تر لاسه کړي او خپله هنري تندې ور باندې ماته کړي. دا هم په دې ټولګه کې د نوزادې د یوه آزاد شعر بیلګه:

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

ياد

د ساره ژمي،
يو ماښام مي سو ياد.
چي زه او ته،
پر يخه خمکه باندي،
لکه د واورې ټوټې،
ويلي سولو.
بيا چي پسرلي کي راغلم،
پر هغه ځای وو،
دوه گلان شنه سوي.

(د سپوږمۍ لور، ۷۴ ام مخ)

پای

د پاڼو شميره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ